

GECOMBINEERDE COMMISSIE VENNOOTSCHAPSRECHT

van de

Nederlandse orde van advocaten

en de

Koninklijke Notariële Beroepsorganisatie

Advies over het voorontwerp van de

“Wet internationaal verantwoord ondernemen”

I. Inleiding

1. De Gecombineerde Commissie Venootschapsrecht van de NOvA en de KNB (de **GCV**) maakt hierbij graag van de gelegenheid gebruik om te reageren op het voorontwerp van de ‘Wet internationaal verantwoord ondernemen’ (het **Voorontwerp**).
2. De GCV merkt op dat nu het gaat om implementatie van Richtlijn (EU) 2024/1760¹ en deze implementatie ‘zuiver en lastenluw’ plaatsvindt,² de ruimte voor aanpassing van het Voorontwerp naar aanleiding van deze consultatie slechts gering zal zijn. Tegen die achtergrond moet de onderhavige beperkte reactie van de GCV dan ook worden begrepen.

II. Commentaar

Toepassingsbereik

3. Het valt de GCV op dat volgens het Voorontwerp de regels van de CSDDD van toepassing zijn op NV, BV en de personenvennootschappen VOF en CV. Het is de GCV echter onduidelijk waarom Nederland er niet voor kiest om het Voorontwerp ook op coöperaties (onderlinge waarborgmaatschappijen, verenigingen en stichtingen) van toepassing te verklaren, uiteraard voor zover zij aan de gestelde werknemers- en omzetvereisten voldoen. Artikel 4 CSDDD lijkt op zichzelf niet aan een breder toepassingsbereik in de weg te staan.
4. Uit de toelichting (p. 66) blijkt dat het Voorontwerp op dit punt van toepassingsbereik aansluit bij de rechtsvormen die onder het bereik van de richtlijn jaarrekening³ vallen. Niet toegelicht wordt *waarom* daarbij wordt aangesloten, terwijl die aansluiting niet noodzakelijk is. Het gaat

¹ Richtlijn (EU) 2024/1760 van het Europees Parlement en de Raad van 13 juni 2024 inzake passende zorgvuldigheid in het bedrijfsleven op het gebied van duurzaamheid en tot wijziging van richtlijn (EU) 2019/1937 en Verordening (EU) 2023/2859, PbEU L 5 juli 2024, p. 1-58. In deze reactie wordt de richtlijn aangeduid met de gebruikelijke afkorting CSDDD.

² Voorontwerp, MvT, p. 16.

³ Richtlijn 2013/34/EU van het Europees Parlement en van de Raad van 26 juni 2013 betreffende de jaarlijkse financiële overzichten, geconsolideerde financiële overzichten en aanverwante verslagen van bepaalde ondernemingsvormen, tot wijziging van Richtlijn 2006/43/EG van het Europees Parlement en de Raad en tot intrekking van Richtlijnen 78/660/EEG en 83/349/EEG van de Raad.

in het Voorontwerp immers om een ander onderwerp, gepaste zorgvuldigheid met het oog op mensenrechten en milieu, dan verslaglegging waarop de richtlijn jaarrekening ziet.

5. In de ogen van de GCV verdient het aanbeveling dat in de toelichting nadere aandacht wordt besteed aan het toepassingsbereik met betrekking tot gereguleerde financiële ondernemingen. Vragen die bij de GCV zijn opgekomen zijn bijvoorbeeld hoe ten aanzien van gereguleerde financiële ondernemingen de netto omzet wordt bepaald en hoe wordt omgegaan met werknemersaantallen als eigen activiteiten op grote schaal zijn uitbesteed.

Onderscheid Upstream- en Downstream-activiteiten

6. In de toelichting (p. 9) staat dat de onderneming gepaste zorgvuldigheid moet toepassen in het gehele deel van de keten met upstream activiteiten en een gedeelte van de keten van de downstream activiteiten. De afvoer van producten, inclusief het recyclen, vormt *geen* onderdeel van de downstream activiteiten (zijnde de waardeketen na verkoop van het product door desbetreffende onderneming) waarvoor gepaste zorgvuldigheid verplicht is, aldus de toelichting (p. 10). Op dezelfde plaats in de toelichting, maar ook verderop (p. 63), staat echter dat bij het ontwerp van producten en diensten wel rekening moet worden gehouden met mogelijke nadelige gevolgen daarvan na de verkoop. Een en ander komt de GCV wat tegenstrijdig over, een verduidelijking zou wenselijk zijn.

Eigen activiteiten financiële ondernemingen

7. Ten aanzien van gereguleerde financiële ondernemingen kan de vraag rijzen in hoeverre hun activiteiten voor de toepassing van de due diligence-regels uit hoofde van de CSDDD tot de eigen activiteiten van de ondernemingen moeten worden gerekend. Hierbij valt bijvoorbeeld te denken aan beleggingsactiviteiten voor eigen rekening, beleggingsactiviteiten voor rekening van derden en de verstrekking van kredieten en leningen. Het verdient volgens de GCV aanbeveling dat hieraan in de toelichting aandacht wordt besteed.

Verplichtingen onder klimaattransitieplan

8. Het klimaattransitieplan moet een plan bevatten voor de onderneming om ervoor te zorgen dat zij haar bedrijfsmodel en haar bedrijfsstrategie in overeenstemming brengt met onder meer de beperking van de opwarming van de aarde tot 1,5 graden Celsius. Wat echter onduidelijk blijft, is hoe de individuele onderneming ermee om moet gaan als nationaal en internationaal wordt vastgesteld dat het doel van de 1,5 graden Celsius niet zal worden gehaald. Wat betekent dat voor de doelstellingen die individuele ondernemingen zich moeten stellen? Het zou in ieder geval aanbeveling verdienen om in de toelichting te benoemen dat een dergelijke ontwikkeling geen afbreuk doet aan de verplichtingen van ondernemingen onder deze wet.

Wettekst klimaattransitieplan

9. In artikel 3.3 Voorontwerp staat dat een onderneming een klimaattransitieplan “naar beste vermogen” uitvoert. Daarmee lijkt de terminologie uit de Nederlandse tekst van considerans 73 bij de CSDDD over te worden genomen, maar het komt niet overeen met de tekst van artikel 22 CSDDD, waarop deze bepaling volgens de verwijzing wordt gebaseerd. Daarin is namelijk opgenomen dat de onderneming “haar uiterste best doet” om haar bedrijfsmodel en strategie in overeenstemming te brengen met de transitie naar een duurzame economie, etc. Onduidelijk is of hiermee iets anders wordt bedoeld dan “naar beste vermogen”, maar de GCV stelt voor de terminologie zo dicht mogelijk bij de Nederlandse tekst in artikel 22 CSDDD te houden, dan wel toe te lichten waarom bewust voor “naar beste vermogen” is gekozen. Daarbij merkt de GCV op dat het een inspanningsverplichting van de onderneming betreft om het zelf door haar vastgestelde klimaattransitieplan uit te voeren, waardoor de verplichting om “haar uiterste best

te doen”, die weliswaar zwaarder klinkt dan “naar beste vermogen uitvoeren”, in de ogen van de GCV niet bezwaarlijk is.

Toezicht op uitvoering van het klimaattransitieplan

10. De GCV begrijpt het Voorontwerp zo, dat de ACM op de naleving van een aantal verplichtingen rondom het klimaattransitieplan toezicht houdt maar niet op het ‘naar beste vermogen’ uitvoeren van dat plan door de onderneming (waarover nr. 9). Deze keuze in het Voorontwerp volgt daarmee de richtlijn die niet voorschrijft dat de nationale toezichthouder op de uitvoering van het klimaattransitieplan toezicht houdt.
11. Dit doet bij de GCV de vraag rijzen of het toezicht van de ACM op het klimaattransitieplan eigenlijk niet meer is dan een *tick-the-box* exercitie, namelijk beperkt tot het constateren dat het is vastgesteld, gepubliceerd, geactualiseerd en een beschrijving van geboekte vooruitgang bevat. Zou niet moeten worden voorzien in een toezicht op de uitvoering van het klimaattransitieplan, dat is toch waar het uiteindelijk om gaat?

Gebruikte formuleringen

12. Het valt de GCV op dat de formulering van een aantal bepalingen in het Voorontwerp nadere aandacht vraagt.
13. In artikel 2.2.1.1 lid 2 Voorontwerp staat dat het beleid voor gepaste zorgvuldigheid wordt ontwikkeld ‘in overleg met’ de werknemers van de onderneming en hun vertegenwoordigers. Dit impliceert dat de werknemers en hun vertegenwoordigers moeten instemmen met het beleid voor gepaste zorgvuldigheid. Dat zou anders zijn als er zou staan ‘na overleg met’. Uit de toelichting (p. 102) lijkt te volgen dat dit laatste is bedoeld, maar ondubbelzinnig staat het er niet. Ook hier is verduidelijking op zijn plaats.
14. In de artikelen 2.2.3.1 lid 4 sub a en 2.2.4.1 lid 4 sub a Voorontwerp staat dat de onderneming, in het kader van het nemen van passende maatregelen, ‘het gesprek [kan] aangaan’ met een zakenpartner. De GCV meent dat deze formulering spreektaal is en de vraag oproept wat hier precies onder moet worden verstaan. Een zuiverder en duidelijker formulering is wenselijk.
15. Artikel 2.2.2.1 lid 1 Voorontwerp bevat in de vierde regel het woord ‘partners’ waar ‘zakenpartners’ zal zijn bedoeld.

Den Haag, 28 december 2024

Bijlage

Samenstelling van de Gecombineerde Commissie Vennootschapsrecht:

mr. A.F.J.A. (Fons) Leijten, advocaat Stibbe, Amsterdam - voorzitter

mr. Y. (Yvette) Borrius, advocaat Florent, Amsterdam

prof. mr. K.W.H. (Kleis) Broekhuizen, advocaat Keijser Van der Velden, Nijmegen

prof. mr. J.B.S. (Steven) Hijink, advocaat CalcuLaw, Rotterdam

prof. mr. L.G.H.J. (Louis) Houwen, advocaat Dirkzwager, Nijmegen

mr. L.W. (Laurens) Kelterman, notaris n/p notarial partners, Amsterdam

prof. mr. B. (Bastiaan) Kemp, advocaat Loyens & Loeff, Amsterdam

mr. drs. R.H. (Reinier) Kleipool, notaris De Brauw Blackstone Westbroek, Amsterdam

mr. M.L.E. (Mariëtte) Plaggemars, notaris Damsté, Amsterdam

mr. H.J. (Hendrik) Portengen, notaris Loyens & Loeff, Rotterdam

prof. mr. G.J.C. (Günther) Rensen, notaris-lid Allen & Overy, Amsterdam

mr. M.A.M. (Martijn) van Steensel, notaris-lid Van Benthem & Keulen, Utrecht

Secretariaat:

mr. N.J.M. Sjerps

Koninklijke Notariële Beroepsorganisatie (KNB)

Postbus 16020

2500 BA Den Haag

T 070 3307226

E j.sjerps@knb.nl